

Javaslat

a BAKONYI HÁZ

Veszprémi Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

L. Karsai Henriett

.....

Veszprém, 2019. december 31.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Laczkó Dezső Múzeum

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: L. Karsai Henriett

Levelezési cím: 8200 Veszprém, Török Ignác u. 7.

Telefonszám: 06306473151

E-mail cím: l.karsai.henriett@ldm.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A Bakonyi Ház portája

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszer gazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

8200 Veszprém, Erzsébet sétány 3.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Bakonyi Ház megszületését elsősorban annak köszönhetjük, hogy a múzeum állandó kiállításában kevés lehetőség volt a gazdag néprajzi anyag bemutatására. 1935-re egybehangzó célként fogalmazódott meg a néprajzi kiállítóhely igénye, illetve a műtárgyak eredeti rendeltetésének, funkcionális környezetének, életterének bemutatása. Ez utóbbi akkor nem volt általános a hazai muzeológiában.

A Bakonyi Házat közadakozásból építették, Veszprém vármegye és Veszprém város közönségén túl 11 ipari vállalat, szervezet illetve számtalan magányszemély járult hozzá. A veszprémi iparosok és kereskedők munkájukkal segítették a ház építését. Közvetlen mintája Simon István Öcs községben álló lakóháza volt. Az eredeti terv szerint lakóporta kialakítása volt a cél, anyagi lehetőségek hiányában eddig csak a lakóház épült meg. A Bakonyi Ház építésének, történetének teljes korabeli dokumentációja rendelkezésre áll, a kiállítóhely teljes története, eredeti változata rekonstruálható.

A tervek Linzmayer György építésmérnök munkája, a kiállítást Nagy László múzeumőr készítette: a berendezést lakószoba, konyha és csatornasműhely alkotta. A portához tartozó melléképületek (istálló, pince) nem épültek meg pénz és idő hiányában. A ház eredeti tájolását megfordították, a múzeum épülete felé néz az „utcai” homlokzata.

A felmért alaprajzhoz képest 5 %-kal megnövelték a méreteket, hogy kiállítási céloknak jobban megfeleljen.

1935 augusztusában a Veszprémi Ünnepi Hetek keretében adták át a Bakonyi Házat, amelyet a helyi valamint turisztikai igények hívtak életre, és helyi lakosok segítségével készült. Ma azt mondanánk, cselekvő közösségek munkáját dicséri, közösségi részvételen alapult a létrejötte. Átadásától kezdve népművészeti – háziipari bemutatóhelyként is működött. A hátsó szobában berendezett csutorás műhelyben Illikman József, az utolsó veszprémi csutorásmester dolgozott, városi rendezvények alkalmával pedig helyi viseletbe öltözött fiatalok tartottak bemutatót a házban. A Bakonyi Ház tehát a korát megelőzve, interaktív kiállítóhelyként fontos színtere volt a városi és a vármegyei identitás felmutatásnak.

1945-1946-ban a II. világháború végén kibombázott veszprémi családok költöztek bele, használva a bútortárat és tüzelőberendezéseit. Az első szoba tornácról nyíló ajtaját befalazták, s a helyiségbe a konyha felől nyitottak ajtót.

1951-ben Vajkai Aurél koncepciója alapján újra rendezték, a festett bútortárat kisnemesi lakáskultúrára jellemző keményfa faragott bútorokra cserélték ki.

1970-ben a szabadtéri néprajzi múzeumok létrejöttével is megőrizte különleges értékét, egy a gyűjtemény legarchaikusabb tárgyaival berendezett parasztház a nagyvárosi környezetben minden turisztikai kiadványban helyet kapott.

S. dr. Lackovits Emőke kutatási eredményei alapján 1983-ban átrendezi a Bakonyi Házat, és megújítja az állandó kiállítását. A ház ekkor lett a református kisnemesi lakáskultúra bemutatóhelye, amely arculatát a mai napig megtartotta. Ekkor készült az 1. fonott sövénykerítés, a már akkor is komoly gondot jelentő vandalizmus távol tartására.

1990-ben a nádtető cseréjére került sor, a vizesedés problémájára nem találtak megoldást. A Bakonyi Ház első múzeumpedagógiai hasznosítási koncepciója 2002-ben készült el, azóta fontos oktatási helyszín is. 2003-ban a csutorás műhely lebontása mellett döntöttek, helyén néhány évig gyermekfoglalkoztató kiállítás működött kenderfeldolgozás témakörben. A hátsó szobában ekkor az iskolák, óvodák számára hirdettek foglalkozásokat, majd időszaki kiállítások helyszíne lett.

2008. A ház tetőszerkezete leégett. Veszprém Város Önkormányzata újjáépítette. Az eredeti állapot visszaállításával együtt elkészült a vízelvezető kavicságy az épület körül. A Veszprém Megyei Önkormányzat megvált a kiállítóhelytől, 2012-től annak üzemeltetése a városhoz került.

2013. A Bakonyi Ház tetőszerkezete ismét leégett, 2014-ben adták át az újjáépített tetőt.

2016-ban további évtizedes problémákra kerestek megoldásokat, ilyen a falak állandó vizesedése, amely az esztétikai problémán kívül veszélyeztette a műtárgyak állapotát is. A hátsó szoba padlózata megkopott, a ház fűtése megoldatlan volt. Időszakosan tudott látogatókat fogadni a ház, a berendezés érzékeny műtárgyait a raktárba szállították az októbertől – áprilisig tartó időszakokra.

A 2016-os állandó kiállítás megújítását Schleicher Veronika tervei alapján végezték. A ház körüli terület rekonstrukciójában Balogh Ágnes tájépítő mérnök működött közre. A növények telepítése, öntözőrendszer kiépítése mellett a bővítéssel új fonott sövénykerítés készítése vált szükségessé. A megvalósítás a múzeum munkatársainak gyűjtőmunkája és a kivitelezésben vállalt emberfeletti teljesítményük nélkül nem jöhetett volna létre.

A hátsó szobában szintén 2016-ban nyílt kiállítás évszámok tárgyak bemutatásával jeleníti meg az „Időtlen idők”-et.

Az új állandó és időszaki kiállításokkal együtt elkészült a ház honlapja, ami egyedülálló módon mutatja be a kisnemesi és paraszti kultúra tárgyait, használatukat. Az etnobotanikai bemutatókertben található növények a paraszti kultúrában és a folklórban betöltött szerepéről is itt található információkat az érdeklődők helyi adatokkal kiegészítve.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Bakonyi Ház, mint a Dunántúl első, illetve a magyar nyelvterület második tájháza a „Magyar Skansen” – gondolat egyik korai példája mára tudománytörténeti, múzeumtörténeti és egyben várostörténeti jelentőséggel bír. Az elmúlt években a Bakonyi Ház népszerű városi rendezvényhelyszínné vált, elsősorban a mobil kemence és a kenyér-, langalló- sütés révén. A múzeumpedagógiai kínálat legnépszerűbb foglalkozásai a Bakonyi Házhhoz fűződnek.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Balaton – Veszprém – Bakony ünnepei. – Veszprémi Ünnepi Hét in: Tolnai Világlapja XXXVII. évf. 34. szám Budapest, 1935.08.21. 16. o.

Bakonyi Ház épül az ünnepi hetekre Veszprémbe in: Városok Lapja XXX. évf. 15-16. szám Budapest, 1935.08.21. 386. o.

Dr. Vajkai Aurél: A Veszprém megye népi építésze in: Néprajzi Értesítő 1940. évi 1-2. szám Budapest 1940. 1-58. o.

Dr. Vajkai Aurél: A magyar népi építkezés és lakás kultúra in: Magyar Népkutatás Kézikönyv Budapest, 1948. 1-40. o.

dr. Herkely Károly: A Veszprémvármegyei Múzeum néprajzi gyűjteménye

in: Dunántúli Szemle VIII. évf. 3-4. szám Szombathely, 1940. 164-176. o.

Dr. Vajkai Aurél: A Veszprém Megyei Múzeum állandó kiállítása in: Múzeumi Híradó Budapest, 1951. I. évf. 7-10. o.

Dr. Vajkai Aurél: Múlt századbeli „Bakonyi Ház” Veszprém Megyei Népújság VII. évf. 141. szám Veszprém, 1951.06.20. 6. o.

Dr. Vajkai Aurél: A Veszprémi Bakony Múzeum in: Képes Magyarország IV. évf. 1. szám Budapest, 1958.01.01. 6. o.

Dr. Vajkai Aurél: Csutorásműhely a Bakonyi Házban in: Középdunántúli Napló 1958.05.31. XIV. évf. 127. szám 2. o.

Csizmadia Andor: A Magyar Szabadtéri Néprajzi Múzeum Ankét in: MTA Társadalmi – Történeti Tudományok Osztályának Közleményei 9. kötet 3-4. szám, Budapest, 1959.04.29. 325-367. o.

Dr. Vajkai Aurél: Népművészeti tárgyak kiállítása a Bakonyi Múzeumban in: Napló XVII. évf. 194. sz. Veszprém, 1961.08.18.

Dr. Vajkai Aurél: A Veszprém megyei Bakonyi Múzeum néprajzi gyűjteménye in: Balatoni Híradó, 6. sz. Veszprém, 1962. 6. o.

Dr. Vajkai Aurél: Veszprém Szabadtéri Néprajzi Múzeumok Veszprém megyében Veszprém, 1970.

Dr. Vajkai Aurél: A Bakonyi Ház Veszprém, 1972.

Dr. Törőcsik Zoltán: A Veszprémi Bakonyi Múzeum in: Napló 234. szám Veszprém, 1985.10.05. 13. o.

Tóth G. Péter: Helytörténet – lokális történet és az „emlékgép” A helytörténeti múzeum mint a lokális emlékezet helye in: Néprajzi Értesítő - A Néprajzi Múzeum évkönyve 90. Budapest, 2008. 9-40. o.

Schleicher Veronika: Parasztház a város szívében: A Bakonyi Ház megújítása – projekt dokumentáció Laczkó Dezső Múzeum Adattári Dokumentáció Irsz: AD/285-2014. Veszprém

Schleicher Veronika: Parasztház a város szívében *múzeumpedagógiai foglalkoztató füzet* Veszprém, 2016.

Schleicher Veronika: Parasztház a város szívében *leporelló* Veszprém, 2016.

Schleicher Veronika: Cottage in the centre of the town *leporelló* Veszprém, 2016.

Schleicher Veronika: Bauernhaus in dem Stadtzentrum *leporelló* Veszprém, 2016.

<https://www.veszprem.hu/veszpremieknak/hirek/kulturalis-hirek/5174-80-eves-a-bakonyi-haz>

www.ldm.hu

<https://www.veol.hu/kultura/helyi-kultura/2019-ben-a-veszpremi-bakonyi-haz-az-ev-tajhaza-3105564/>

<https://demokrata.hu/kultura/gador-faliteka-szemeskalyha-172824/>

<https://hirado.hu/belfold/kozelet/cikk/2019/09/30/a-veszpremi-bakonyi-haz-lett-az-ev-tajhaza>

<https://youtu.be/y0h65DKX0IE>

<https://youtu.be/tvDrz6dNpUs>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.bakonyihaz.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

LDM_Fotótár_V.12603 A Bakonyi ház építése 1935

LDM_Fotótár_1346 A Bakonyi ház építése 1935

LDM_Fotótár_N.3690 A Bakonyi ház konyhája 1937

LDM_Fotótár_70.5493 A Bakonyi ház konyha 1937

LDM_Fotótár_753 A Bakonyi ház hátsó szobája 1937

LDM_Fotótár_N.3691 Illikman György csutorásmester műhelyében 1932

LDM_Fotótár_N.7826 Bakonyi ház hátsó szoba 1937

LDM_Fotótár_N.3614 Bakonyi ház hátsó szoba 1937

LDM_Fotótár_ N.6024 Bakonyi ház előtt a Siófoki táncsoport 1938

LDM Fotótár_2744 Bakonyi ház hátsó szobája 1940

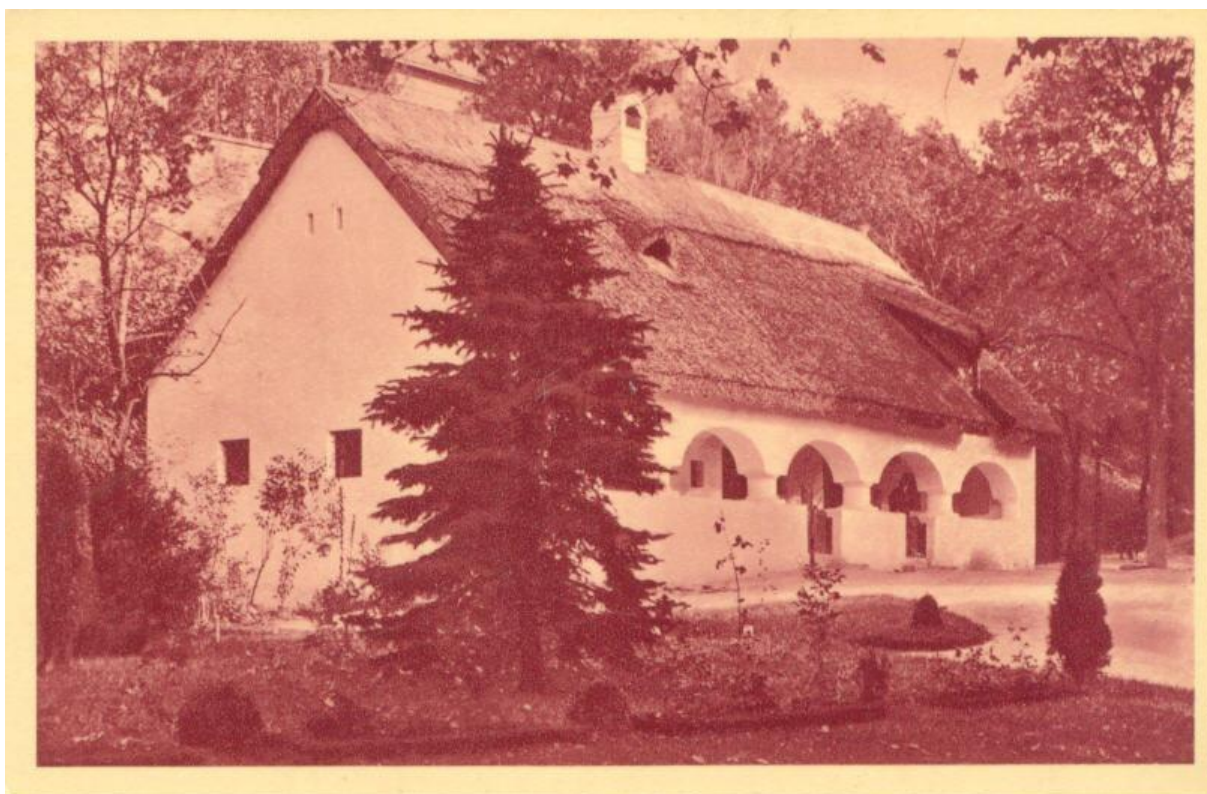
LDM Fotótár 3111 Bakonyi ház 1942

LDM Fotótár 8781 Bakonyi ház 1955

LDM Fotótár 68.7.13. Bakonyi ház 1967

LDM Fotótár 73.4937 Bakonyi ház 1972

LDM Fotótár 83.119 Bakonyi ház 1982

LDM Fotótár D.18306 Bakonyi ház 1999

kigyulladt-a-bakonyi-tajhaz20131201 hír24 fotója

Bakonyi Ház felújítás 2014.okt.02.

Év tájháza 2019 tábla elhelyezése 2019.09.28.

fotó: Bertalan Melinda from: <https://vehir.hu/cikk/44347-a-bakonyi-haz-lett-az-ev-tajhaza>

Év tájháza 2019.09.28.

fotó: Bertalan Melinda from: <https://vehir.hu/cikk/44347-a-bakonyi-haz-lett-az-ev-tajhaza>

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat